

Cursul 13

Arta raționamentului

Al doilea nivel al logicii și percepției budiste (Pramana)

Inspirate după învățăturile lui Geshe Michael,
traducere a conferințelor Lamei Dvora Tzvieli

Lecția 10b

Structura formală a logicii budiste

Trei tipuri de argumente incorecte pe care le dăm în dezbateri.

Dacă vă amintiți am dat exemplul ulciorului de apă.

**Să considerăm Bumpa.
El este un lucru schimbător,
Pentru că este un lucru existent.**

Și am spus argumentul pe care l-am dat este problematic, pentru că am luat un grup prea mare. Argumentul este prea mare pentru a demonstra schimbarea.

Vom intra acum în tipuri de demonstrații care nu sunt exacte. Se numește în tibetană:

རྟམ་ཡང་དག་གི་ལོག་སྟེན་གཏན་ཚིགས་

Tak yangdak kyi lok chok ten tsik

Tak yangdak – argument corect,
Lok chok - invers,
Ten tsik - **demonstrație**. Acesta este un alt cuvânt pentru demonstrație.

Dacă înainte am vorbit despre argumente corecte, acum vorbim despre argumente care nu sunt corecte.

Tipuri de argumente incorecte care pot fi date într-o dezbatere

1. Argumentul care contrazice afirmația

དེ་སྐྱབ་གྱི་འགལ་བའི་གཏན་ཚིགས།

De drup kyi gelway tentsik

Tentsik - demonstrație,
De drup kyi - într-o demonstrație anume,
Drup înseamnă, de asemenea, **demonstrație**,

Deci, **De Drup kyi gelway tentsik** înseamnă, a da un argument care contrazice într-o demonstrație anume.

Cu alte cuvinte, **De drup dyi gelway tentsik** înseamnă a da un argument care de fapt contrazice ceea ce vrem să arătăm.

Exemplu

Să considerăm sunetul,
El este un lucru neschimbător,
Pentru că a fost produs.

Să zicem că vreau să demonstrez că sunetul nu se schimbă. Sunt printre vechii hinduși, și vreau să arăt că el nu se schimbă.

Și dau drept argument: „pentru că a fost produs”. Dar **argumentul contrazice ceea ce vreau să demonstrez**.

Deci, acesta este primul tip de argument incorect, care este contradictoriu.

2. Argumentul care nu demonstrează cert afirmația

དེ་སྐྱབ་གྱི་མ་ངེས་པའི་གཏན་ཚིགས།

De drup kyi ma-ngepay tentsik

De drup kyi – într-o demonstrație anume,
Ngepay - cert, definitiv,
Ma-ngepay - nu este suficient de clar.

Tentsik - argument.

Adică, **argumentul care nu demonstrează cert ceea ce am vrut să demonstrez.**

Exemplu

**Să considerăm sunetul,
El este un lucru schimbător,
Pentru că el există.**

Argumentul pe care l-am dat este prea larg. Nu definește suficient lucrurile schimbătoare. Și printre lucrurile existente, sunt lucruri care nu se schimbă. Deci, acesta este un argument care nu definește suficient de bine, este prea larg.

3. Argumentul dat este inexact

དེ་སྐྱབ་ཀྱི་མ་གྲུབ་པའི་གཏན་ཚིགས།

De drup kyi madrupay tentsik

Aici există șapte tipuri.

Șapte tipuri de argumente inexacte:

a. Argumentul este inexistent

**Să-l considerăm pe John,
El acum suferă,
Pentru că a fost înțepat de cornul iepurelui.**

Deci, argumentul este despre ceva care nu există.

b. Subiectul este inexistent

Începem argumentul nostru logic și spunem:

Să considerăm coarnele unui iepure.

Acum putem demonstra ce vrem, nu are sens.

c. Argumentul este identic cu afirmația

Demonstrația este inexactă atunci când dăm drept argument lucrul pe care dorim de fapt să-l demonstrăm

**Să considerăm sunetul,
El este un lucru schimbător,
Pentru că el se schimbă.**

d. Argumentul este același cu subiectul

**Să considerăm sunetul,
El este un lucru schimbător,
Pentru că este sunet.**

e. Subiectul este același cu afirmația pe care dorim să o demonstrăm

**Să considerăm sunetul,
El este un sunet,
Pentru că se schimbă.**

f. Argumentul nu se aplică subiectului

Este atunci când *Chok Chu* nu are loc.

**Să considerăm sunetul,
El este un lucru schimbător,
Pentru că îl poți vedea cu ochii.**

Bineînțeles că nu putem vedea sunetele cu ochii, deci argumentul nu se aplică subiectului.

g. O parte din argument nu este corect

**Să considerăm copacii,
Ei au minte,
Pentru că noaptea ei se culcă și frunzele lor se închid.**

Argumentul conține o parte neadevărată - copacii nu se culcă noaptea. Dacă adversarul nostru în dezbatere se îndoiește chiar și de o parte a argumentului - atunci el nu este un argument bun.

4. Argumentul care nu se potrivește cu convingerile adversarului

Ultimul tip de argument incorect este cel care nu se potrivește cu sistemul de credințe al adversarului.

De exemplu, să presupunem că următoarea dezbatere are loc între un jainist și un budist (dezbateri care au avut loc de multe ori în trecut). Jainistul spune:

**Să considerăm copacul,
El are minte,
Pentru că moare atunci când îi decojim scoarța.**

Budiștii nu cred că un copac „moare”, ci cred că el pur și simplu se usucă. Deci jainistul nu i-a demonstrat budistului nimic.

Acesta este un exemplu deosebit de relevant pentru noi, pentru că vom întâlni oameni ale căror convingeri sunt diferite de ale noastre. Dacă vrem să-i ajutăm, este important ca în discuția cu ei să nu aducem argumente care le contrazic convingerile - acest lucru va realiza opusul a ceea ce ne dorim, și îi putem îndepărta de budism.

Ca budiști, putem salva viețile oamenilor.

Dacă studiem bine materialul din aceste cursuri, practicăm, medităm și ne păstrăm carnețelul, putem ajunge la o altă existență, în care să nu mai fim nevoiți să murim, și să suferim.

Corpul întinerește, și îi putem iubi și ajuta pe toți pe care îi întâlnim. Și acesta este scopul acestor cursuri și de aceea budismul există. Ele vă pregătesc pentru studiul tantric, ceea ce vă va permite să finalizați calea.

Dacă nu prezentăm ideile budiste într-un mod logic și convingător astfel încât ceilalți să le accepte, le-am distrus șansele de a evita moartea.

Acesta este de fapt scopul acestui curs - de aceea este bine să ne antrenăm în dezbateri pentru că putem salva viețile oamenilor dacă le prezentăm budismul în mod logic.

Oamenii care ne înconjoară sunt infestați de concepții greșite asupra lumii care nu funcționează și care le provoacă moartea. Și aceasta este marea tragedie. Prin urmare, este important să ne dezvoltăm sensibilitatea și să nu aducem argumente incorecte, precum ultimul pe care l-am menționat.

Recomandări pentru a practica după curs

În temele de casă, există câteva **meditații** foarte bune pe care să le faceți.

1. Una dintre ele este despre **schimbarea de la o clipă la alta**. Vedem mereu în viața noastră schimbări, cineva moare, cineva se naște, dar nu vedem schimbările de la o clipă la alta.

Pentru a medita asupra impermanenței subtile a acestora, este bine să ne concentrăm pe întrebarea: „Este adevărat că dacă un lucru este creat este cauza sfârșitului lui?” Nașterea copilului este cauza morții lui, fără să fie nevoie de alte forțe externe. Crearea unui lucru distruge acel lucru fără a fi nevoie de alți factori de intervenție. Deci, acesta este un subiect bun la care să vă gândiți în meditația analitică.

2. Un al doilea subiect foarte important de meditat asupra calităților și caracteristicilor, sau asupra categoriilor și caracteristicilor generale. Asupra lui Rik chi, Dun chi și Chi Jedrak.

Să medităm asupra diferenței dintre conceptul de mașină, mașina, și o anume mașină, care este relația dintre ele, cum percepem aceste lucruri. Observarea acestor lucruri creează cauzele karmice pentru a percepe direct existența condiționată, care este ultima etapă înainte de a percepe direct vacuitatea. De ce folosim arhetipuri sau imagini mentale (dun-chi) pentru a percepe lucrurile? Prin ele privim realitatea.

Cum se întâmplă acest proces? Când percepem ceva, îl interpretăm, ne formăm o părere, avem un sentiment anume. Care este prototipul care ne gestionează acum? Ce este acolo care ne determină să experimentăm ceea ce experimentăm acum. Trebuie să mergem înapoi cu analiza.

3. Un alt subiect la care este bine să ne gândim în meditația analitică:

De ce acest pix are un început, un mijloc și un sfârșit, se schimbă de la o clipă la alta, în timp ce vacuitatea lui este neschimbătoare? Ea apare când pixul apare și dispare când pixul dispare, dar la mijloc, nu se schimbă.

Pixul este un lucru care se schimbă (mitakpa), dar vacuitatea pixului este un lucru neschimbător (takpa) și putem spune doar că ia ființă și iese din ființă, dar nu începe și nici nu se termină. Când distrugem pixul, vacuitatea lui dispare, dar nu se termină. Trebuie să medităm la asta.

Am vorbit despre ce este Tsema. Școala de logică definește percepția validă ca o percepție proaspătă și infailibilă. Percepțiile valide sunt împărțite în percepții directe și percepții conceptuale. Erau **Ngunsum Tsema** și **Jepak Tsema**. Este important să ne dăm seama că percepțiile conceptuale sunt la fel de valide ca și percepțiile directe.

În viața noastră, noi care trăim în Occident avem tendința să ne concentrăm doar pe ceea ce poate fi văzut, atins și cumpărat, și nu credem în ceea ce nu percepem prin simțurile noastre - cum ar fi viețile viitoare și diferitele tărâmurile de existență. Dar iluminarea noastră depinde de percepția vacuității, care nu poate fi percepută prin simțuri. De aceea **Jepak tsema** are un rol foarte important.

- Chiar dacă în acest moment nu putem percepe direct vacuitatea, dar o putem percepe prin logică. Logica ne poate conduce la golul lucrurilor.
- Logica ne poate conduce să înțelegem că există o viață trecută și o viață viitoare,
- Și prin urmare, este importantă respectarea moralității.
- Mai ales când ajungem la Tantra. Toate aceste studii ne pregătesc pentru Tantra. Pentru că învățăturile secrete, funcționează în totalitate în afara logicii. Toată Tantra, chiar dacă vorbim despre lucruri mistice, este construită pe logică.

De fapt, este imposibil să reușim în Tantra dacă nu ne dezvoltăm bine logica.

Pentru că dacă cădem în condiționarea culturală că trebuie să respingem tot ceea ce nu putem experimenta direct prin simțuri, nu avem nicio șansă în Tantra. Pentru că lucrăm acolo cu lucruri pe care în prezent nu le experimentăm prin simțuri.

Și dacă nu am dezvoltat suficient gândirea logică și nu am confirmat aceste lucruri prin Jepak tsema, prin percepția indirectă, nu vom avea suficientă încredere de a lucra cu Tantra, de a o realiza.

Trebuie să ne dăm seama de adevărul, care este ascuns în prezent.

Adevărul suprem al vacuității tuturor lucrurilor, realitatea absolută - trebuie stabilită prin logică.

Forțele care au creat această lume și ne creează moartea sunt invizibile. Moartea mea se apropie, și este foarte reală în viața mea.

Îmi văd corpul îmbătrânind. Și aceste forțe nu sunt vizibile prin simțuri. Nu le pot vedea decât prin logică.

De aceea trebuie să înțelegem toate acestea și nu prea avem timp.

Sfârșitul samsarei

Vom face o ultimă dezbatere: Are Samsara sfârșit?

Atacantul: Pentru că ciclul suferinței are un sfârșit

Apărătorul: *Tak madrup* - nu este adevărat.

Atacatul: Vrei să-mi spui că ciclul suferinței nu are sfârșit?

Apărătorul: Da.

Atacantul: De ce spui asta? *Chi chir?*

Apărătorul: *Pentru că nu are început.*

Pentru că Samsara, nu are început. Ea nu a început niciodată.

Atacantul: Deci asta înseamnă că nu poate avea un sfârșit? Vrei să-mi spui că ciclul suferinței nu are un sfârșit?

Apărătorul: Da.

Atacantul: Vrei să-mi spui că pentru că nu a început, nu se poate termina?

Apărătorul: Da.

Atacantul: Deci nu există un antidot împotriva suferinței?

Apărătorul: Nu este adevărat.

Atacantul: Ah, deci există un antidot împotriva suferinței?

Apărătorul: Da.

Atacantul: Deci, există un sfârșit al suferinței?

Apărătorul: Da.

Deci, ceea ce spunem este că roata suferinței are un sfârșit. Există un sfârșit. Deși nu a început, se poate termina. De ce? Pentru că există un antidot împotriva suferinței.

Există un antidot foarte puternic împotriva suferinței, și aceasta este percepția directă a vacuității, iar acest antidot va elimina tendința noastră de a vedea lucrurile ca existând în sine. Dacă eliminăm tendința de a vedea lucrurile ca existând în sine, putem spulbera orice suferință.

Deci, pentru că există un antidot pentru samsara, samsara trebuie să se sfârșească.